

STUDIA PŁOCKIE

Tom XLII/2014

Płock 2014

Rada Naukowa

ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski, ks. prof. dr hab. Michał Grzybowski,
ks. prof. UKSW dr hab. Leszek Misiarczyk,
ks. prof. dr hab. Ireneusz Mroczkowski,
ks. prof. dr hab. Henryk Seweryniak, ks. dr hab. Waldemar Turek,
prof. dr hab. Wanda Stojanowska, prof. dr hab. Janusz Zieliński

Kolegium redakcyjne

ks. dr Mirosław Kosek (red. naczelny), ks. dr Tomasz Lewicki,
ks. dr Paweł Niewinowski (sekretarz redakcji)

Copyright © 2014 by Płocki Instytut Wydawniczy

Nihil obstat

ks. prof. dr hab. Ireneusz Mroczkowski

Imprimatur

L.dz. 1534/2015

Płock, dnia 10 sierpnia 2015 r.

ks. dr Mirosław Milewski
Wikariusz Generalny

ks. dr Dariusz Rogowski
Notariusz

Przygotowanie do druku

Płocki Instytut Wydawniczy
Pl. Narutowicza 3, 09-400 Płock
tel. (24) 262 68 44
e-mail: piw@plock.home.pl
www.wydawnictwo.plock.pl

Skład i łamanie tekstu

Karolina Jędrzejewska

Druk i oprawa

Drukarnia J. J. Maciejewscy – Przasnysz, ul. Gdańska 1

ISSN 0137-4362

Spis treści

1. Od redakcji – Czterdziesty drugi tom „Studiów Płockich” 9

TEOLOGIA I FILOZOFIA

2. Ks. Tomasz Lewicki, s. Joanna Laura Duchnowska,
Maryja – ewangeliczny wzór wiary 11
3. Ks. Waldemar Turek, „Jesteśmy usprawiedliwieni przez wiarę”:
Klemens Rzymski w obliczu trudności wspólnoty korynckiej . . . 41
4. Ks. Leszek Misiarczyk, „Serce” w nauce duchowej
Ewagriusza z Pontu 55
5. Ks. Czesław Rychlicki, Pewność odkupienia i nadzieja zbawienia . . 75
6. Ks. Czesław Rychlicki, Aktualność soborowego przesłania
o formacji kapłańskiej w 50 lat po Soborze 91
7. Ks. Libero Gerosa, Formacja prezbiterów w świadectwie
i magisterium świętego Jana Pawła II 105
8. Ks. Tadeusz Rutowski, Istnienie życia po śmierci
według filozofów 121
9. Ks. Paweł Niewinowski, Czy współczesne nauki przyrodnicze
implikują ateizm? 135

PRAWO KANONICZNE I HISTORIA

10. Ks. Wojciech Góralski, Organizacja sieci dekanalnej
w diecezji płockiej 147
11. Ks. Andrzej Rojewski, Problematyka maryjna
na łamach „Mazura”, popularno – religijnego tygodnika
diecezji płockiej z lat 1906-1918 179
12. Ks. Michał Marian Grzybowski, Uwarunkowania polityczne,
społeczno-gospodarcze i religijne funkcjonowania Kościoła katolickiego
na Mazowszu Płockim w okresie powojennym (1864-1914)
z uwzględnieniem budownictwa sakralnego 213
13. Ks. Dariusz Majewski, Archiwalia po skasowanych klasztorach
płockich w Archiwum Diecezjalnym w Płocku 241
14. Jakub Maria Kowalski, Przasnysz i jego okolice
w pierwszych miesiącach I wojny światowej 247

SPRAWOZDANIA I RECENZJE

15. Ks. Wojciech Góralski (Rec.), Kard. Zenon Grocholewski,
Uniwersytety wobec współczesnych wyzwań,
Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego, Warszawa 2013, ss. 400 . . . 267
16. Ks. Mirosław Kosek (Rec.), Piotr Fiedorczyk.
Unifikacja i kodyfikacja prawa rodzinnego w Polsce (1945-1964),
Białystok 2014, ss. 811 271
17. Marek Marczewski (Rec.), ks. Janusz Mariański. Kontrowersje
wokół relacji religii i moralności. Tożsamość czy rozbieżność?
Studium socjologiczne, Wydawnictwo Adam Marszałek,
Toruń 2014, ss. 374 275
18. Ks. Ireneusz Mroczkowski (Rec.), ks. Andrzej Kobyliński,
O możliwości zbudowania etyki nihilistycznej.
Propozycja Gianniego Vattima. Wydawnictwo UKSW,
Warszawa 2014, ss. 340 283
- 19 Ks. Leszek Misiarczyk (Rec.), ks. Sławomir Zalewski,
Walka z osobowym złem, Płock 2013, ss. 614 289
20. Ks. Mariusz Konieczny (Rec.), Podstawowe pojęcia
socjologii religii w eksplikacji Księdza Janusza Mariańskiego,
Lublin 2013, ss. 323 295
21. Ks. Dariusz Majewski (Rec.), Radosław Lolo,
Towarzystwo Jezusowe w diecezji płockiej 1566-1773.
Studium koegzystencji w dobie recepcji reformy trydenckiej,
Wydawnictwo AH w Pułtusku, Pułtusk 2013, ss.280 301
22. Noty o autorach 303

Contents

1. Editorial – The Forty-second Volume of “Studia Płockie” 9

THEOLOGY AND PHILOSOPHY

2. Tomasz Lewicki, Joanna Laura Duchnowska,
Mary as an Archetype of Faith in the Gospel Tradition 11
3. Waldemar Turek, “We Are Justified by Faith”: Clement of Rome
Confronts the Problems in the Christian Community at Corinth . . 41
4. Leszek Misiarczyk, „Heart” in the Spiritual Science
of Evagrius of Pontus 55
5. Czesław Rychlicki, Certitude of Redemption
and Hope of Salvation 75
6. Czesław Rychlicki, The Timeliness of the Vatican Council Message
Concerning Priests’ Formation 50 Years Afterwards 91
7. Libero Gerosa, The Formation of Priests in the Testimony
and the Magisterium of Saint John Paul II 105
8. Tadeusz Rutowski, The Existence of Life After Death
by Philosophers 121
9. Paweł Niewinowski, Do Contemporary Natural Sciences
Imply Atheism? 135

CANNONICAL LAW AND HISTORY

10. Wojciech Góralski, The Structure of the Decanate Network
of the Diocese of Płock 147
11. Andrzej Rojewski, Marian Issues Presented in „Mazur”,
Popular-religious Weekly of the Diocese of Płock
from 1907 to 1918 179
12. Michał Marian Grzybowski, Political, Social, Economic
and Religious Conditions of the Catholic Church
on Masovia – Płock After the Time of Uprising
Between 1864 and 1914 213
13. Dariusz Majewski, Archive Documents Remaining
After Cancelled Monasteries of the Diocese of Płock 241
14. Jakub Maria Kowalski, Przasnysz and its Surroundings
in the First Months of the First World War 247

REPORTS AND REVIEWS

15. Ks. Wojciech Góralski (Rev.), Kard. Zenon Grocholewski,
Uniwersytety wobec współczesnych wyzwań,
Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego, Warszawa 2013, pp. 400 . . . 267
16. Ks. Mirosław Kosek (Rev), Piotr Fiedorczyk.
Unifikacja i kodyfikacja prawa rodzinnego w Polsce (1945-1964),
Białystok 2014, pp. 811 271
17. Marek Marczewski (Rev.), ks. Janusz Mariański. Kontrowersje
wokół relacji religii i moralności. Tożsamość czy rozbieżność?
Studium socjologiczne, Wydawnictwo Adam Marszałek,
Toruń 2014, pp. 374 275
18. Ks. Ireneusz Mroczkowski (Rev.), ks. Andrzej Kobyliński,
O możliwości zbudowania etyki nihilistycznej.
Propozycja Gianniego Vattima. Wydawnictwo UKSW,
Warszawa 2014, pp. 340 283
- 19 Ks. Leszek Misiarczyk (Rev.), ks. Sławomir Zalewski,
Walka z osobowym złem, Płock 2013, pp. 614 289
20. Ks. Mariusz Konieczny (Rev.), Podstawowe pojęcia
socjologii religii w eksplikacji Księdza Janusza Mariańskiego,
Lublin 2013, pp. 323 295
21. Ks. Dariusz Majewski (Rev.), Radosław Lolo,
Towarzystwo Jezusowe w diecezji płockiej 1566-1773.
Studium koegzystencji w dobie recepcji reformy trydenckiej,
Wydawnictwo AH w Pułtusku, Pułtusk 2013, pp. 280. 301
22. About the Authors 303

CZTERDZIESTY DRUGI TOM „STUDIÓW PŁOCKICH”

Czterdziesty drugi tom „Studiów Płockich” otwiera artykuł poświęcony Matce Bożej: „Maryja – ewangeliczny wzór wiary”. Tytułowy, ewangeliczny wzór, to wiara ufna, posłuszna, wytrwała, wiara potwierdzana i „karmiąca się” świadectwem. To przesłanie jest z pewnością aktualne także dzisiaj, w dobie nowej ewangelizacji, ale również w kontekście zbliżającej się w naszej diecezji peregrynacji wizerunku Matki Bożej Częstochowskiej. Najgłębszy sens tego wydarzenia wyraża się właśnie w wymiarze wiary – jest wezwaniem do jej odnowienia i pogłębiania, a najlepszym tego wzorem jest i pozostanie Matka Zbawiciela.

Dopełnieniem tego wątku jest artykuł ukazujący problematykę maryjną na łamach tygodnika „Mazur”. Opracowanie to dotyczy wąskiego odcinka dziejów kultu maryjnego w naszej diecezji (lata 1906-1918), ale – jak zwraca uwagę sam autor – może stać się przyczynkiem do „pogłębionej refleksji teologiczno-duszpasterskiej na temat aktualnego stanu czci Matki Bożej w naszej diecezji”, a także po raz kolejny przypomnieć, że „dzisiaj wyrasta z wczoraj”.

Wątek wiary przewija się także w innych tekstach prezentowanego tomu „Studiów Płockich”, dotyczących teologii okresu patrystycznego (pism Klemensa Rzymskiego oraz Ewagriusza z Pontu), a także teologii współczesnej. Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na dwa artykuły dotyczące problematyki posługi i formacji kapłańskiej. Pierwszy ukazuje aktualność soborowego przesłania o posłudze i życiu kapłana (*Presbyterorum Ordinis*) oraz formacji kapłańskiej (*Optatam totius*) w kontekście zbliżającej się pięćdziesiątej rocznicy zakończenia Soboru, drugi natomiast ukazuje przedmiotową problematykę w świetle nauczania i świadectwa Ojca Świętego Jana Pawła II.

Jak zwykle, wiele interesujących treści dostarcza rubryka „Recenzje”. Na uwagę zasługują w prezentowanym tomie recenzje najnowszych publikacji książkowych dwóch „naszych” autorów: ks. Andrzeja Kobylińskiego i ks. Sławomira Zalewskiego. Recenzowane monografie poruszają najbardziej palące współczesne problemy z zakresu filozofii i teologii duchowości.

Prezentowany XLII tom „Studiów Płockich” zawiera ponadto liczne artykuły z zakresu filozofii chrześcijańskiej, prawa kanonicznego, historii oraz socjologii. Nie sposób w przedmowie omówić je wszystkie, ale Czytelnik z pewnością znajdzie w nich wiele interesujących zagadnień.

Zapraszam do lektury!

Ks. Mirosław Kosek